

Сјеме добијено:	слободним опрашивањем	☐
	допунским опрашивањем	☐
	контролисаним опрашивањем	☐

Година брања - сакупљања сјемена: .....

Количина репродуктивног материјала: .....

Да ли је репродуктивни материјал за који се издаје ово увјерење настао дијељењем партије за коју је издато увјерење о поријеклу?

Да Не

Број претходног увјерења о поријеклу .....

Количина репродуктивног материјала у првобитној партији: .....

Вријеме проведено у расаднику:	Број компонената које представљају: фамилије .....
	клонове .....

Надморска висина полазног материјала: .....

Да ли је за производњу полазног материјала коришћена генетска модификација? Да Не

За репродуктивни материјал добијен од родитељских стабала: Шема укрштања ..... Учешће родитељских стабала (распон у %) .....

Да ли је материјал произведен из сјемена касније вегетативно размножан? Да ☐ Не ☐
Метод размножавања: ..... Број циклуса размножавања: .....

Остали релевантни подаци: .....

Назив и адреса добављача: .....

Датум:	ОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ _____
--------	-------------------------

91

На основу члана 27. став 2., члана 28. став 2. и члана 47. став 2. тачка њ) Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа ("Службени гласник Републике Српске", број 60/09) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08 и 11/09), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК

О КВАЛИТЕТУ, ПРОМЕТУ И УПОТРЕБИ РЕПРОДУКТИВНОГ МАТЕРИЈАЛА ШУМСКОГ ДРВЕЋА

Члан 1.

Овим правилником прописују се: критеријуми за опште карактеристике, одговарајући квалитет и количину, категорије квалитета, начин етикетирања, паковања и разврставања репродуктивног материјала у квалитетне категорије, испуњеност услова за бављење испитивањем и утврђивањем квалитета репродуктивног материјала и образац и садржај декларације о квалитету репродуктивног материјала.

Члан 2.

Под репродуктивним материјалом шумског дрвећа (у даљем тексту: репродуктивни материјал) подразумијева се: материјал генеративног поријекла (шишарка, плод и сјеме намијењено за производњу садног материјала), вегетативни дио биљке (резница, корјенова резница, лисна резница, пупољак, избојак, положеница, коријен, ткиво за микропропагацију, као и други вегетативни дијелови биљке намијењени за производњу садница) и садни материјал (биљке произведене генеративним или вегетативним методама).

Члан 3.

Одредбе овог правилника примјењују се на репродуктивни материјал разврстан у следеће категорије:

- категирија - познато поријекло,
- категирија - селекционисан,
- категирија - квалификован и
- категирија - тестиран.

Члан 4.

Минимални услови за одобрење полазног материјала намијењеног производњи репродуктивног материјала који је потврђен у категорији - познато поријекло су:

- полазни материјал за разврставање у категорију - познато поријекло је извор сјемена, сјеменска састојина унутар једног подручја провенијенције,
- квалитет састојине мора бити најмање просјечан, с обзиром на еколошке и узгојне услове који преовлађују у сличним састојинама,
- када се ради о групи стабала, примјењују се исти услови из тачке а) овог члана, осим услова који се односе на минималну ефективну величину популације,
- минимална величина групе сјеменских стабала код привредно важних врста мора износити најмање 25 стабала, а код осталих врста најмање пет стабала и
- у случају неаутохтоног или непознатог полазног материјала потребно је навести поријекло, када је оно познато.

Члан 5.

Минимални услови за одобрење полазног материјала намијењеног производњи репродуктивног материјала који је потврђен у категорији - селекционисан јесу селекци-

онисани репродуктивни материјали који треба да потичу из фенолошки одабране сјеменске састојине која испуњава следеће услове:

а) поријекло - аутохтоност или неаутохтоност одређује се на основу историјских или других доступних чињеница, а уколико се ради о неаутохтоним врстама дрвећа, потребно је навести поријекло када је оно познато,

б) изолованост - састојина не смије бити у окружењу састојина исте врсте лошег квалитета или од састојина сродних врста или особина које се могу с том врстом укрштати, како би се спријечило непожељно опрашивање, а потребна удаљеност зависи од врсте дрвећа, нагиба и експозиције терена, те утицаја преовлађујућих вјетрова,

в) ефективна величина популације - састојина се мора састојати од једне или више група стабала које су равномерно распоређене и довољно бројне да осигурају одговарајуће међусобно опрашивање и избјегавање непожељних учинака инбридинга, код привредно важних врста мора бити најмање 50 сјеменских стабала, код осталих врста најмање 25, а у случају угрожених врста и мање, ако састојину чине групе дрвећа, исте морају бити на одговарајућој удаљености која омогућава међусобно опрашивање,

г) старост и развојни стадијум - састојина се мора састојати од довољног броја стабала довољне старости и развојног стадија да се задати критеријуми селекције могу јасно просудити,

д) уједначеност - састојина мора показивати нормалан степен варијабилности морфолошких својстава, док непожељна и негативна стабла треба уклонити,

ђ) адаптабилност - састојина мора исказивати прилагођеност еколошким чиниоцима који преовлађују у подручју провенијенције,

е) здравствено стање и отпорност - стабла у састојини не смију бити видно оштећена и нападнута штетним организмима, стабла морају бити отпорна на неповољне климатске и станишне услове, осим на оштећења која настају због оштећења ваздуха,

ж) дрвна залиха - дрвна залиха састојине мора бити већа од пресека у сличним газдинско-еколошким условима код исте старости и броја стабала,

з) квалитет дрвета - у обзир се узима квалитет дрвета, што у неким случајевима може представљати главни критеријум и

и) облик или изглед - стабла у састојини морају показивати добре морфолошке особине, нарочито правност и пунодрвност дебла, правилну гранатост својствену врсти и добро природно чишћење од грана, број рашљавих стабала и стабала са усуканим деблом мора бити мали у односу на укупан број стабала.

Члан 6.

Минимални услови за одобрење полазног материјала намијењеног производњи репродуктивног материјала који је потврђен у категорији - квалификован јесу:

а) одобравање типа сјеменске плантаже, циљ, дизајн укрштања, распоред на терену, саставне дијелове, изолацију и локацију, као и све измјене наведеног врши комисија из члана 11. став 3. Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа (у даљем тексту: Закон),

б) поједини клонови или фамилије одабирају се због својих посебних особина, а нарочито се пажња мора посветити условима прописаним т. г), њ), е), ж), з) и и) члана 5. овог правилника,

в) поједини клонови или фамилије саде се према плану који одобрава комисија из тачке а) овог члана, тако да се свака јединка може идентификовати,

г) захвати спроведени у сјеменским плантажама описују се заједно са селекционим критеријумима према којима је изведен захват,

д) сјеменским плантажама се газдује и сјеме се сакупља на начин да се постигну циљеви плантажа,

ђ) у случају сјеменске плантаже намијењене производњи вјештачких хибрида постотак хибрида у репродуктивном материјалу мора се одредити тестом,

е) број матичних стабала која се употребљавају за оснивање сјеменске плантаже мора износити најмање 10, односно два клона код биклонских плантажа за хибридно сјеме,

ж) број засађених генеративних потомака који су произведени од заједничког матичног стабла када се ради о генеративној сјеменској плантажи мора износити најмање 30,

з) број засађених рамета добијених од заједничког матичног стабла када се ради о клонској сјеменској плантажи мора износити најмање 10,

и) сјеменске плантаже морају бити изоловане од вањских извора опрашивања и због тога морају бити на одговарајућој удаљености од осталих стабала исте врсте,

ј) удаљеност зависи од биолошких особина врсте, смјерова вјетрова који преовлађују на том подручју, конфигурације терена и заштитног вјетробраног појаса,

к) родитељска стабла одабирају се због својих изванредних особина, а посебно се пажња мора посветити условима прописаним т. г), њ), е), ж), з) и и) члана 5. овог правилника,

л) у случају родитељских стабала намијењених за производњу вјештачких хибрида постотак хибрида у репродуктивном материјалу мора бити одређен тестом,

љ) клонови морају показивати посебно изражене особине, а одобрава их комисија из тачке а) овог члана, вриједност појединих клонова утврђује се на основу искуства или се доказују одговарајућим тестовима,

м) ортете за производњу клонова бирају се на основу услова прописаних т. г), њ), е), ж), з) и и) члана 5. овог правилника,

н) клонска смјеша одобрава се на основу посебних особина сродника, према броју и учешћу појединих клонова у смјеши, начину одабира и полазног материјала и

њ) за клонове и мјешавине клонова одобрење вриједи највише 10 година након издавања одобрења и може се продужити на следећих 10 година ако за то постоје услови.

Члан 7.

Минимални услови за одобрење полазног материјала намијењеног производњи репродуктивног материјала који је потврђен у категорији - тестиран јесу:

а) тестови за разврставање у категорију тестираног репродуктивног материјала морају бити у складу са међународно прихваћеним поступцима,

б) упоредни тестови морају се спроводити на начин да се добијени резултати упоређују с једном или више прихваћених унапријед изабраних стандарда,

в) тестови морају бити основани тако да се оцјењују заједничке особине које морају бити наведене за сваки тест,

г) посебна се пажња мора посветити адаптабилности, расту и важним биотским и абиотским чиниоцима,

д) додатно се могу оцијенити и друге особине које су важне за одређене специфичне сврхе употребе, а односе се на еколошке прилике у подручју у којем се спроводе тестови,

ђ) за вријеме трајања теста евидентирају се подаци о подручју на којем се спроводи тестирање укључујући локацију, климу, земљиште, досадашњу намјену, оснивање и настале штете због биотских и абиотских чинилаца,

е) комисији из члана 6. тачка а) овог правилника мора бити омогућен увид у резултате теста из тачке б) овог члана и иста је дужна евидентирати старост тестираног материјала и резултате у тренутку процјене,

ж) оснивање, садња и поступање са репродуктивним материјалом мора се спровести на исти начин колико год то допушта биљни материјал,

з) сваки тест се оснива према одговарајућем статистичком дизајну и са бројем биљака који омогућава процену особина сваке испитиване јединке,

и) подаци теста анализирају се међународно признатим статистичким методама и исказују се за сваку испитивану особину,

ј) методологија спровођења теста и сви резултати морају бити доступни,

к) уз резултате теста мора се навести и подручје могуће адаптације, те особине које би могле ограничити употребу тестираног материјала и

л) ако се у току теста докаже да репродуктивни материјал не садржи минималне особине полазног материјала или нема отпорност на штетне организме, исти се искључује из теста.

Члан 8.

(1) Генетски тестови могу се спроводити с полазним материјалом који је одабран у категорији - селекционисан и категорији - квалификован.

(2) Генетска вриједност мора се оцијенити на најмање двије локације, од којих обавезно једна мора бити у подручју за које се даје препорука за употребу тестираног репродуктивног материјала.

(3) Оцјена натпросјечна вриједност репродуктивног материјала који се ставља у промет рачуна се на основу генетских вриједности и специфичног плана укрштања.

(4) Посебно се мора утврдити да ли је за поједини важан услов утврђена генетска вриједност репродуктивног материјала слабија од референтне популације.

(5) Репродуктивни материјал који се користи за компаративно тестирање мора бити просјечан представник репродуктивног материјала добијеног из полазног материјала.

(6) Генеративно произведен репродуктивни материјал који се користи у тесту мора бити:

а) прикупљен у годинама доброг цвјетања и доброг плодоношења при чему се може употријебити и контролно опрашивање и

б) прикупљен методама које потврђују да су прикупљени узорци репрезентативни.

Члан 9.

(1) Стандарди коришћени у компаративним тестовима морају бити довољно дуго познати у подручју у којем се спроводи тестирање и показати карактеристике коришћене за шумарство у вријеме почетка тестирања и требало би да произлазе из састојина изабраних на основу услова наведених у члану 5. овог правилника.

(2) Када се ради о контролним укрштањима, за стандард се морају употријебити родитељи који у њему учествују.

(3) Ако одговарајући стандарди нису доступни, исти се могу замијенити најбољим тестираним сјеменским објектима или просјекком свих резултата за поједину компоненту теста.

(4) За све тестове морају се користити исти стандарди у више различитих станишних услова.

Члан 10.

(1) За најмање једну важну особину мора се доказати статистички значајна надмоћ у поређењу са стандардима.

(2) Потребно је навести сваку особину од привредне или еколошке важности која показује знатно слабије резултате у поређењу са стандардима и ти се учинци надо-мјештају са пожељним особинама.

Члан 11.

Услови квалитета за репродуктивни материјал су следећи:

а) партије сјемена и плодова могу се ставити у промет и употребу за врсте наведене у пропису о листи врста шумског дрвећа, хибрида и сорти од којих се добија репродуктивни материјал, само ако садрже 99% сјемена или плодова исте врсте,

б) у случају врло вриједних врста, чистоћа врста за партије сјемена или плодова која је мања од 99% мора бити посебно наведена и

в) сјеме и плодови који се стављају у промет у мањим количинама, а намијењени су за потребе тестирања, научна истраживања, селекције, оплемењивање или очување генетских извора не морају задовољити посебне услове.

Члан 12.

Посебни услови квалитета репродуктивног материјала који се ставља у промет и употребу из рода *Populus* spp. су:

а) минималне димензије за резнице из рода *Populus* spp.:

1) минимална дужина 20 cm,

2) минимални пречник на врху за Класу ЕС 1:8 mm, за Класу ЕС 2:10 mm;

б) резнице из рода *Populus* spp. код којих постоје било који од следећих недостатака немају одговарајући квалитет:

1) избојак је старији од двије године,

2) има мање од два добро формирана пупа,

3) нападнуте су некрозом или имају оштећења од штетних организама,

4) показују знакове сушења, упале коре, плијесни или трулежи;

в) прUTOVI из рода *Populus* spp. који имају било који од наведених недостатака немају одговарајући квалитет:

1) вегетативна садница је старија од три године,

2) имају мање од пет добро формираних пупова,

3) нападнуте су некрозом или имају оштећења од штетних организама,

4) показују знакове сушења, упале коре, плијесни или трулежи,

5) осим резова од чишћења имају и друге ране,

6) имају вишеструка стабла,

7) имају јако искривљена стабла,

8) не задовољавају норме квалитета прописане међународно признатим стандардима.

Члан 13.

(1) Партија садног материјала који се ставља у промет и употребу мора да садржи најмање 95% садног материјала одговарајућег квалитета, те исти мора одговарати захтјевима старости и величине прописане међународно признатим стандардима.

(2) Садни материјал који се ставља у промет и употребу сматра се да није одговарајућег квалитета ако има неки од следећих недостатака:

а) разна оштећења, осим од резивања или од оштећења насталих вађењем,

б) премало пупова способних за развој вршног избојка,

в) вишеструку стабљику,

г) деформисан коријенов систем,

д) знакове исушења, упале коре, плијесни, трулежи или оштећења од штетних организама и

ђ) неуједначени раст и развој.

Члан 14.

(1) Зависно од врсте полазног материјала, произвођач, односно дорађивач издаје декларацију о квалитету репродуктивног материјала према категоријама репродуктивног материјала, које се налазе у Прилогу број 1. овог правилника и чине његов саставни дио.

(2) Етикетирање репродуктивног материјала врши се у складу са Законом.

Члан 15.

(1) Сјеменски материјал мора бити пакован у амбалажи која омогућава очување одговарајућег квалитета и онемогућава његово расипање.

(2) Снабдјевач мора сјеменски материјал који ставља у промет паковати на начин који онемогућава поновно затварање оригиналног паковања након што се оно једном отвори.

(3) Партије сјеменског материјала током производње и промета морају бити међусобно физички одвојене.

(4) Свака партија сјемена која се складишти мора имати ознаку која садржи сљедеће податке:

а) име произвођача, односно добављача који сјеменски материјал пакује или дорађује,

б) ботанички назив,

в) количину,

г) број партије сјемена и

д) датум паковања или почетак производње.

(5) Код складиштења сјеменског материјала ознака из става 4. овог члана мора бити на вањској страни сваког паковања.

(6) Под складиштењем сјеменског материјала подразумева се чување дуже од три мјесеца.

Члан 16.

(1) Садни материјал или биљни дијелови који се стављају у промет морају бити повезани у свежњеве.

(2) Ако је за садни материјал или биљне дијелове прописан квалитетни разред, поједини свежањ може садржавати само садни материјал или биљне дијелове истог квалитетног разреда.

(3) Свежњеве се повезују на начин који онемогућава расипање и омогућава причвршћивање прописане ознаке.

(4) На свакој пошиљци садног материјала повезаног у свежњеве мора бити јасно истакнута етикета произвођача, односно добављача.

(5) Када се садни материјал, односно биљни дијелови више партија увозе, стављају у промет, дијеле и сл., снабдјевач мора осигурати да су физички одвојени према партијама.

(6) Репродуктивни материјал ставља се у промет у складу са чланом 31. Закона и у складу са прописом који регулише заштиту здравља биља у Републици Српској.

Члан 17.

(1) Испитивањем и утврђивањем квалитета репродуктивног материјала може да се бави привредно друштво, односно друго правно лице које је уписано у регистар лабораторија за контролу квалитета репродуктивног материјала (у даљем тексту: регистар лабораторија за контролу квалитета), који води Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство).

(2) Регистар лабораторија за контролу квалитета садржи сљедеће податке:

а) датум уписа у регистар,

б) регистарски број и

в) назив и сједиште лабораторије за испитивање квалитета.

(3) Захтјев за упис у регистар лабораторија за контролу квалитета подноси се Министарству и треба да садржи сљедеће податке:

а) назив и сједиште лабораторије за контролу квалитета,

б) назив врсте за коју ће се испитивати и утврђивати квалитет и

в) које објекте, опрему, уређаје, апарате, прибор и стручни кадар има за испитивање и утврђивање квалитета репродуктивног материјала.

(4) Уз захтјев из става 3. овог члана прилажу се докази о испуњености услова за испитивање и утврђивање квалитета репродуктивног материјала, прописани Законом.

Члан 18.

(1) Захтјев из члана 17. став 3. овог правилника разматра стручна комисија за утврђивање испуњености услова за регистрацију лабораторије за испитивање и утврђивање квалитета репродуктивног материјала (у даљем тексту: стручна комисија), коју рјешењем именује министар пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: министар).

(2) Стручна комисија састоји се од три члана из реда истакнутих стручних радника из области сјеменарства, расадничарства и пошумљавања.

(3) Стручна комисија из става 1. овог члана сачињава стручно мишљење и даје приједлог министру за доношење одлуке по поднесеном захтјеву.

(4) Уколико је стручно мишљење комисије позитивно, министар доноси акт на основу којег се врши упис у регистар лабораторија за контролу квалитета, док у супротном случају доноси акт о одбијању захтјева за упис у регистар лабораторија за контролу квалитета, који је коначан у управном поступку.

Члан 19.

(1) Квалитет сјемена одређен је његовом чистоћом, влагом, клијавошћу, виталитетом и здравственим стањем.

(2) Сјеме мора да испуњава норме квалитета прописане ISTA (International Seed Testing Association) стандардом.

(3) Квалитет садног материјала утврђује се на основу квантитативних и квалитативних показатеља садница и њиховог здравственог стања прије вађења садница у расаднику.

(4) Садни материјал се разврстава у квалитетне разреде, односно класе по међународно признатим стандардима.

Члан 20.

За издавање декларације о квалитету репродуктивног материјала прописују се сљедећи обрасци, који се налазе у Прилогу број 2. овог правилника и чине његов саставни дио, и то:

а) Образац број 1. - Пријава за испитивање квалитета сјемена, уз који произвођач, односно дорађивач сјемена овлашћеној лабораторији шаље просјечне узорке на којима се обавља анализа, у који се уписују сљедећи подаци:

1) назив и сједиште подносиоца захтјева,

2) назив овлашћене лабораторије која ће обавити анализу, сједиште и адреса,

3) назив врсте, стручни и народни,

4) регистарски број сјеменског објекта и датум уписа у регистар,

5) дјеловодни број увјерења о поријеклу сјемена и

б) количина сабраног сјемена и маса узорка послата на анализу;

б) Образац број 2. - Декларација о квалитету сјемена, попуњавају овлашћена стручна лица из лабораторије и одговарају за тачност уписаних података, а садржи сљедеће податке:

- 1) назив овлашћене лабораторије, сједиште и адреса,
- 2) назив и сједиште произвођача, односно дорађивача сјемена,
- 3) назив врсте, стручни и народни,
- 4) врста и регистарски број сјеменског објекта,
- 5) датум и дјеловодни број увјерења о поријеклу сјемена,
- 6) категорија сјемена (познато поријекло, селекционисан, квалификован, тестиран),
- 7) чистоћа сјемена,
- 8) виталност сјемена,
- 9) клијавост сјемена,
- 10) здравствено стање сјемена,
- 11) препоручено подручје за употребу сјеменског материјала,

12) рок важења декларације;

в) Образац број 3. - Декларација о квалитету сјемена, која се издаје уз продато сјеме, односно уз фактуру, попуњава произвођач, односно дорађивач сјемена и уз њу прилаже копију увјерења о поријеклу и образац о квалитету сјемена који је издала овлашћена лабораторија и одговарају за тачност уписаних података, у који се уписују следећи подаци:

1) назив и сједиште произвођача - дорађивача или снабдјевача сјемена,

2) датум и дјеловодни број декларације о квалитету сјемена,

3) назив овлашћене институције која одређује квалитет сјемена,

4) назив врсте, стручни и народни,

5) врста и регистарски број сјеменског објекта,

6) дјеловодни број увјерења о поријеклу,

7) категорија сјемена (познато поријекло, селекционисан, квалификован, тестиран),

8) чистоћа сјемена,

9) виталност сјемена,

10) клијавост сјемена,

11) здравствено стање сјемена,

12) препоручено подручје употребе сјеменског материјала,

13) рок важења декларације;

г) Образац број 4. - Декларација о квалитету сјемена, која се ставља на амбалажу, попуњава произвођач - дорађивач или снабдјевач и одговара за тачност уписаних података, у који се уписују следећи подаци:

1) назив и сједиште произвођача - дорађивача или снабдјевача сјемена,

2) датум и дјеловодни број декларације о квалитету,

3) назив овлашћене институције која одређује квалитет сјемена,

4) назив врсте, стручни и народни,

5) врста и регистарски број сјеменског објекта,

6) датум и дјеловодни број увјерења о поријеклу,

7) категорија сјемена,

8) датум сакупљања сјемена,

9) укупна маса сјемена,

10) број амбалажних јединица,

11) чистоћа сјемена,

12) клијавост сјемена,

13) садржај влаге у сјемени,

14) здравствено стање сјемена,

15) препоручено подручје употребе сјеменског материјала,

16) рок важења декларације;

д) Образац број 5. - Декларација о квалитету садног материјала, која се доставља уз отпремницу, у који се уписују следећи подаци:

1) назив и сједиште произвођача или снабдјевача садног материјала,

2) категорија репродуктивног материјала (познато поријекло, селекционисан, квалификован и тестиран),

3) начин производње садног материјала (саднице, резнице, корјенови и др.),

4) род, врста, подврста, ботанички варијетет, клон и култивар (народни и латински назив),

5) поријекло садног материјала (регистарски број сјеменског објекта),

6) старост садног материјала (број година проведених у сјеменишту + број година проведених у растилишту),

7) здравствено стање садног материјала (зараженост и оштећење од биљних болести и штеточина),

8) квалитетни разред, односно класа,

9) број свежњева / бунтова, број комада у свежњу / бунту, укупан број комада чији квалитет одговара важећим стандардима,

10) рок важења декларације,

11) увјерење о поријеклу репродуктивног материјала шумског дрвећа (број и датум издавања и назив овлашћене установе која је издала увјерење).

Члан 21.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04-332-18742/09
22. децембра 2009. године
Бања Лука

Министар,
Др Радивоје Братић, с.р.

Прилог број 1.

КАТЕГОРИЈЕ РЕПРОДУКТИВНОГ МАТЕРИЈАЛА ПОД КОЈИМА СЕ МОЖЕ СТАВЉАТИ У ПРОМЕТ И УПОТРЕБУ РЕПРОДУКТИВНИ МАТЕРИЈАЛ ИЗ РАЗЛИЧИТИХ ВРСТА ПОЛАЗНОГ МАТЕРИЈАЛА

Врста полазног материјала	Категорија репродуктивног материјала (етикета у боји ако се користи етикета или документ у боји)			Тестиран (плава)
	Познатог поријекла (жута)	Селекционисан (зелена)	Квалификован (ружичаста)	
Извор сјемена	X			
Сјеменска састојина	X	X		X
Сјеменска плантажа			X	X
Родитељска стабла			X	X
Клон			X	X
Клонска смјеша			X	X

Прилог број 2.
Образац број 1.

Назив подносиоца захтјева

Сједиште и адреса

Број: _____

Датум: _____

Назив овлашћене лабораторије која одређује квалитет сјемена

Сједиште и адреса
ПРИЈАВА
 за испитивање квалитета сјемена
 Врста: стручни назив: _____ народни назив: _____
 Регистарски број сјеменског објекта и датум уписа у регистар

Дјеловодни број увјерења о поријеклу сјемена: _____
 Број Нето маса узорка   Маса контролне јединице
    или узорка партије сјемена
    из које је узорак извађен

1. _____ г   _____ кг
 2. _____ г   _____ кг
 3. _____ г   _____ кг
 4. _____ г   _____ кг

Од укупне пријављене количине сјемена предвиђа се:
 За властите потребе: _____ кг
 За тржиште: _____ кг

Подносилац пријаве
 М.П. _____
 Мјесто и датум   Директор

Образац број 2.

Назив овлашћене лабораторије која одређује квалитет сјемена
 Сједиште и адреса
 Број: _____
 Датум: _____

ДЕКЛАРАЦИЈА
 о квалитету сјемена

Број регистра за испитивање сјемена: _____ Број доставног записника: _____
 Примљено на испитивање: _____ Маса узорка: _____
 Пријавио на испитивање: _____
 Произвођач - дорађивач сјемена:
 Врста: стручни назив: _____ народни назив: _____
 Врста и регистарски број сјеменског објекта:
 Датум и дјеловодни број увјерења о поријеклу:
 Категорија сјемена:
 Датум сакупљања: _____ Маса партије сјемена: _____

НАЛАЗ ИСПИТИВАЊА

- чисто сјеме	%	виталност ембрија по методи:	
- друге врсте шумског сјемена	%	- живи ембрији	%
- остале врсте сјемена	%	- изумрли ембрији	%
- интерне материје	%	- празне сјеменке	%
Укупно 100 %		Укупно 100 %	
Енергија клијања сјемена (послије дана)	%		
Клијавост сјемена	%		
Свјеже неисклијано сјеме	%		
Безвриједни остатак (укључујући и % ненормалних клица)	%		
Укупно 100 %		Укупно 100 %	
Садржај воде у сјемени (по методи)	%		
Употребна вриједност сјемена (чистоћа x клијавост /100)	%		

Здравствено стање сјемена
 Маса чистог сјемена у узорку _____ %
 Остала испитивања:
 Препоручено подручје употребе сјеменског материјала:
 Рок важења декларације: _____ до
 Анализу квалитету сјемена од стране овлашћене институције урадио:

Овлашћено лице
 М.П. _____
 Мјесто и датум   Директор

Образац број 3.

Назив произвођача - дорађивача сјемена или снабдјевача
 Сједиште и адреса
 Број: _____
 Датум: _____

ДЕКЛАРАЦИЈА
 о квалитету сјемена уз фактуру

Назив сједиште произвођача сјемена:
 Назив сједиште дорађивача сјемена:
 Датум и дјеловодни број декларације о квалитету сјемена:
 Назив овлашћене институције која одређује квалитет сјемена:
 Врста: стручни назив: _____ народни назив: _____
 Врста и регистарски број сјеменског објекта:
 Датум и дјеловодни број увјерења о поријеклу:
 Категорија сјемена:
 Датум сакупљања: _____ Маса партије сјемена: _____
 Маса пошилке сјемена: _____ Број амбалажних јединица: _____
 Квалитет сјемена

- чисто сјеме	%	виталност ембрија по методи:	
- друге врсте шумског сјемена	%	- живи ембрији	%
- остале врсте сјемена	%	- изумрли ембрији	%
- интерне материје	%	- празне сјеменке	%
Укупно 100 %		Укупно 100 %	
Енергија клијања сјемена (послије дана)	%		
Клијавост сјемена	%		
Свјеже неисклијано сјеме	%		
Безвриједни остатак (укључујући и % ненормалних клица)	%		
Укупно 100 %		Укупно 100 %	
Садржај воде у сјемени (по методи)	%		
Употребна вриједност сјемена (чистоћа x клијавост /100)	%		
Здравствено стање сјемена	%		
Маса чистог сјемена у узорку	%		
Остала испитивања: Препоручено подручје употребе сјеменског материјала: Рок важења декларације: _____ до			

Овлашћено лице
 М.П. _____
 Мјесто и датум   Директор

Образац број 4.

Назив произвођача - добављача или снабдјевача

Сједиште и адреса

ДЕКЛАРАЦИЈА

о квалитету сјемена на амбалажи

1. Датум и дјеловодни број декларације о квалитету
2. Назив овлашћене институције која одређује квалитет сјемена
3. Врста: стручни назив: _____ народни назив: _____
4. Врста и регистарски број сјеменског објекта:
5. Датум и дјеловодни број увјерења о поријеклу:
7. Категорија сјемена:
8. Датум сакупљања:
9. Укупна маса сјемена:
10. Број амалажних јединица:
11. Чистоћа сјемена: _____ %
12. Клијавост сјемена: _____ %
13. Садржај влаге у сјемени (по методи) _____ %
14. Здравствено стање сјемена _____ %
15. Препоручено подручје употребе сјеменског материјала
16. Рок важења декларације до _____

Овлашћено лице

М.П.

Мјесто и датум

Директор

Образац број 5.Назив и сједиште произвођача или снабдјевача
садног материјала

Сједиште и адреса

ДЕКЛАРАЦИЈА

о квалитету садног материјала уз отпремницу

број _____ од _____ године

1. Категорија репродуктивног материјала
(познато поријекло, селекционисан, квалификован, тестиран)
2. Начин производње садног материјала _____
(саднице, резнице, корјенови и др.)
3. Род, врста, подрврста, ботанички варијетет, клон, култивар:
- народни назив: _____
- латински назив: _____
4. Поријекло _____
(регистарски број сјеменског објекта)
5. Старост _____
(број година проведених у сјеменишту
+ у растилишту)
6. Здравствено стање _____
(зараженост и оштећење од
биљних болести и штеточина)
7. Квалитетни разред, односно класа _____
8. Број свезњева / бунтова _____ по _____ комада, свега _____ комада, чији квалитет одговара важећим стандардима _____
9. Рок важења декларације _____
10. За овај садни материјал издато је увјерење о поријеклу репродуктивног материјала шумског дрвећа број и

датум: _____ издато од стране _____
(овлашћена установа)

Датум: _____ Одговорно лице

Мјесто: _____ М.П. _____

92

На основу члана 3. став 3. Закона о сточарству ("Службени гласник Републике Српске", број 34/06) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08 и 11/09), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ**УЗГОЈА ГОВЕДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ****1. Увод**

Програм узгоја говеда у Републици Српској (у даљем тексту: узгојни програм) је скуп селекцијских метода и поступака којима се остварује генетско унапређење расположивих раса говеда у Републици Српској.

Узгојем се постиже повећање ефикасности производње и узгоја домаћих животиња уз очување или побољшање њихове виталности, повећање економичности сточарске производње, побољшање квалитета сточарских производа, те очување генетске разноврсности домаћих животиња.

Узгојни програм одређује популације на којима се спроводи, узгојне циљеве, методе и поступке остваривања, учеснике спровођења и њихове међусобне односе.

2. Значај говедарства

Говедарство, као најзначајнија грана наше сточарске производње, представља мјерило развијености цијелокупног пољопривредног и прехрамбеног сектора у Републици Српској. Вриједност продуката говедарства прелази 40% вриједности укупне пољопривредне производње Републике Српске. У Републици Српској узгајају се око 226.593 говеда.

Карактеристика говедарске производње код нас је заступљеност расе комбинованог типа производности, месо - млијеко и млијеко - месо, чију основу чини сименталско говече, а у источној Херцеговини то је гатачко говече, као аутохтони сој говеда. У равничарском дијелу Републике Српске све се више развијају фарме за производњу млијека, узгојем специјализованих раса за производњу млијека, као што је холштајн-фризијско говече.

Захваљујући повољним природним ресурсима, Република Српска има одличне услове за развој сточарске производње. Један од најзначајнијих је пољопривредна површина по становнику (0,93 ха), а која је на жалост доста неискоришћена. Велики проблем у развоју пољопривредне, па тако и говедарске производње, представља уситњеност посједа и мали број грла по фарми.

3. Стање говедарске производње у Републици Српској

Говедарска производња на простору Републике Српске била је добро развијена прије рата. Међутим, као посљедица ратних дејстава опада укупни број домаћих животиња, па тако и говеда.

У Табели 1 приказано је бројно стање у говедарској производњи у периоду 1990-2008. године, а у Табели 2 карактеристике говедарске производње у Републици Српској.

Табела 1 - Бројно стање у говедарству 1990-2008.

Р. бр.	Категорија / година	1990.	1997.	2008.
1.	Говеда	355.521	204.619	226.593
2.	Краве и стеоне јунице	255.975	147.326	163.586

Извор података: Републички завод за статистику.

Према подацима у Табели 1 видимо да укупни фонд говеда у односу на 1997. годину има тенденцију повећања.